

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

6 (400)

NOVEMBER – DECEMBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансент Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 6**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Volume 6, 155-165

<https://doi.org/10.32014/2022.2518-1467.398>

А.К. Мамбеталиева*, А.Т. Туралбаева

Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан.

E-mail: aigerima_88_88@mail.ru

БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Аннотация. Педагогика ең ертеде қалыптасқан сала. Дегенмен әлі де көптеген тақырыптардың зерттеу объектісі бола алады. Педагогика ғылымы динамикалық құбылыс. Ол әр кез толықтыруды, жаңартып зерттеулерді қажет етеді. Ғылымның, заманның даму үдерісіне қарай теориялық-практикалық тұрғыдан дамып, жетіліп отырады. Соңғы жылдары бұл процесс тіпті қарқынды жүруде. Ғылым мен техниканың дамуы педагогикаға да өз әсерін тигізді. Ескі дәстүрлі, жаттанды, таптаурын оқу жүйесі оқушыға ғана емес, педагогтердің өзіне де қолайсыздық тудыра бастады. Сондай-ақ ескірген педагогикалық әдіс-тәсілдер заманның үдесінен шығудан да қалып барады. Жаңа ақпараттық технологиялар әсерінен бастауыш білім педагогтерін дайындауға, ұстаздардың этикалық, интеллектуалдық қарым-қабілетін дамытуға арналған әдіснамалық бағдарламалар ойластырып, практикада жолға қойыла бастады. Солардың бірі жасанды интеллект арқылы педагогтердің интеллектуалдық әлеуетін асырып, қабілетін жетілдіріп сапалы маман ретінде дайындау. Жалпы осы кезге дейін зерттеу нәтижесіне сүйенсек жасанды интеллект туралы педагогтердің теориялық білімі болғанымен, жұмыс барысында, нақты сабақ процесінде қолдану айтарлықтай қалыптасып үлгермеді. Оқу кезіндегідей оңай әрі қолжетімді болмай келеді. Осы олқылықтың орнын толтыру үшін алдымен, оқу орындарын техникалық қамтамасыз ету керек болса, педагогтердің де практикалық мығым дайындығы маңызды рөл атқарады. Зерттеудің мақсаты педагогтерге арналған ең тиімді әдістерді ұсына отырып, интеллектуалдық қабілетін жетілдіру, шыңдау. Ол үшін шетел тәжірибелерін, еліміздегі әріптестеріміздің жаңалығымен бөлісу.

Түйін сөздер: инновация, жасанды интеллект, прокторинг, ақпараттық технология.

А.К. Мамбеталиева*, А.Т. Туралбаева

Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы,
Казахстан.

E-mail: aigerima_88_88@mail.ru

ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация. Педагогика является самой древней отраслью. Тем не менее, многие темы по сей день могут быть предметом исследования. Поскольку педагогическая наука является динамическим явлением, она всегда нуждается в дополнении и обновлении. В последние годы этот процесс даже набирает обороты. Развитие науки и техники также оказало влияние на педагогику. Старая традиционная система обучения стала доставлять неудобства не только ученику, но и самим педагогам. Под влиянием новых информационных технологий были разработаны и преобразованы в практику методологические программы для подготовки учителей, развития этических, интеллектуальных способностей педагогов. Одним из них является повышение интеллектуального потенциала педагогов с помощью искусственного интеллекта и подготовка их к качественному обучению. В целом, несмотря на то, что результатом исследования были теоретические знания педагогов об искусственном интеллекте, применение в процессе работы, в процессе занятий не сформировалось. Это не так просто и доступно, как в теории. Для того, чтобы восполнить этот пробел, сначала необходимо техническое обеспечение школ, немаловажную роль играет и практическая подготовка педагогов. Цель исследования – оттачивать интеллектуальные способности педагогов, предлагая им наиболее эффективные методы. Для этого важно делиться зарубежным опытом, новостями наших коллег по стране.

Ключевые слова: инновация, искусственный интеллект, прокторинг, информационная технология.

A.K. Mambetalieva*, A.T. Turalbayeva

Kazakh National Pedagogical University named after Abai,
Almaty, Kazakhstan.

E-mail: aigerima_88_88@mail.ru

THE IMPORTANCE OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE ELEMENTS BY FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS

Abstract. Pedagogy is the oldest branch. However, many topics can still be the subject of research. Pedagogical science is a dynamic phenomenon. Every time it

needs an addition and an update. In recent years, this process has even been gaining momentum. The development of science and technology has also had an impact on pedagogy. The old traditional system of education began to cause inconvenience not only to the student, but also to the teachers themselves. Under the influence of new information technologies, methodological programs for teacher training, development of ethical and intellectual abilities of teachers have been developed and transformed into practice. One of them is to increase the intellectual potential of teachers with the help of artificial intelligence and prepare them for high-quality education. In general, despite the fact that the result of the study was the theoretical knowledge of teachers about artificial intelligence, the application in the process of work, in the course of classes was not formed. It's not as simple and accessible as in theory. In order to fill this gap, technical support of schools is first necessary, practical training of teachers also plays an important role. The purpose of the study is to hone the intellectual abilities of teachers, offering them the most effective methods. To do this, it is important to share foreign experience, the news of our colleagues in the country.

Key words: innovation, artificial intelligence, proctoring, information technology.

Кіріспе. Педагогика – адамның дүниетанымын қалыптастырудың арнайы ұйымдасқан, мақсатты және жүйелі қызметі, тәрбиенің, білім берудің және оқытудың мазмұны, түрлері мен әдістері туралы ғылым. Заман талабына қарай әрбір өзгерістерді қабылдау, оны болашақ ұрпақтың бойына сіңіру оқытушының басты міндеттерінің бірі. Педагогтің негізгі міндеті – болашақ білім берушінің педагогикалық дүниетанымын қалыптастыру, тәрбие үрдісінің күрделі және қарама-қайшылықтарына педагогикалық сенімі мен көзқарасын үйрету. Болашақ бастауыш білім педагогтеріне жұмыс барысында кездесетін білімділік және тәрбиелік міндеттердің практикалық түрде шешуге көмек беру. Оның ішінде қызметіндегі жауапкершілікті түсіну, ол тек оқушы мен педагог емес, ұлт, мемлекет, халық алдындағы міндеті. Жаңашыл педагогтер осы міндеттерді жаңа инновациялық цифрлі технологиялар көмегіне сүйеніп, жасанды интеллектінің элементтерін қолдана отырып білім берудің жаңа саласын, әдіснамасын құрастырып, ауыз толтырып айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізіп келеді.

Жаңа ғасырдың, технологиялық мүмкіндіктері артқан заманында болашақ бастауыш білім педагогтеріне – уақыттың тепе-тең талабы бойынша ғылым мен практиканың заманауи жетістіктерімен таныс болып, соны практикада қолдана білу бәрінен маңызды. Болашақ педагогтердің ІТ арқылы интеллектуалдық әлеуетін қалыптастыруда жасанды интеллектің элементтерін пайдаға асыра отырып әдістемелік жүйенің маңыздылығын арттыру. Педагогикада «жүйе – бір-бірімен қарым қатынаста болатын, белгілі бір тұтастықты, бірлікті құрайтын көптеген элементтер» (Сейталиев, 2012). Біздің де мақсат толығымен педагогтердің әлеуетін арттыруда, біліммен жүргізілетін жұмыстарда жасанды интеллекті қызметін жүйелі қолдану. Жасанды интеллект қазіргі таңдағы ең актуалды мәселе. Жасанды интеллектіні қолданбайтын сала жоқтың қасы. Ол:

- педагогика
- компьютерлік лингвистика
- робототехника
- автоматтандырылған аударма
- сараптау жүйесі
- өнер
- интеллектуалдық ақпараттар жүйесінде

техникалық алгоритмдерді қолдануда және т.б. бұл тізімді ғылымның барлық саласымен байланыстырып жалғастыруға болады. Жасанды интеллекті қарқынды дамуына байланысты негізгі теориялық қағидаттары орнықты қалыптасты. Жалпы жасанды интеллект туралы айтпас бұрын біздің өмірімізге етене араласып кеткен жасанды интеллектінің өзі педагогикада қандай анықтамасы бар? Деген сұраққа нақты жауап беріп, бастауыш білім педагогтерін дайындаудағы ерекшеліктері мен жасанды интеллект дефиницасына тоқтала өтсек.

Интеллект термині алғаш пайда болған кезде философия саласына үлкен төңкерістер, сілкіністер әкелді. Интеллект философиялық зерттеулерде категория қатарында зерттелу керек деген ойдамыз. Алғаш интеллект сөзі ұлы ойшыл Платонның еңбектерінде ақыл деген мағынада қолданды. «Оны адамның идеялар әлемімен танысып, іске асырушы тетігі, жанның ақылға қонымды тетігі» (Платон, 1986) дейді. Аристотель, Ж. Баласағұн, әл-Фараби және т.б. ойшылдар да интеллекті терминін өз еңбектерінде ақыл ой, жақсы мінез-құлық, мәңгілік, белсенділік мағыналарында жазады. Әрине әр түрлі мағына болғанымен түпсанада ізгілік, позитивті, жағымды эмоциялардан тұратын сөз ретінде қабылданды. Мұндай тұжырымдар кейінгі қайта өрлеу кезеңінде бір қатар орыс тіліндегі еңбектерде де жалғасын тапты, ал алаш зиялысы М. Жұмабаевтың алғашқы қазақ тіліндегі «Педагогика» еңбегінде әрі қарай тереңірек зерттелді, теориясы кемелденіп, толықтала түсті. «Оқытудың негізгі жолдарына негіздеп, белгілі бір пәнді қалай оқыту жолын көрсетеді. Мысалы мектепте қазақ тілін қай жолмен оқыту керек екендігін...» (Жұмабаев, 2013). М. Жұмабаевтің 1922 жылы жарық көрген алғашқы «Педагогика» оқулығы педагогке деген құрметті, оқытушының қоғамдағы, ұлт алдындағы ерекше орны туралы айтқан сөзі бүгінгі біздің зерттеуіміздің бастауы болмақ.

Материалдар мен зерттеу әдістері. Қазір техника заманы емес, техниканың қарыштап дамып біздің өмірімізге дендеп еніп, етене араласып кеткен заманы. Әлем қарқынды түрде жасанды интеллект элементтерін пайдаланып, қаржыландыру жұмыстары жыл санап өсіп, қарқынды дамып келеді. Мысалы, статистикаға сүйенсек бұл салада бірінші орында Қытай, олар жылына 12 миллиард доллар құяды екен, жоспар бойынша 2030 жылға дейін 150 миллиард долларға өсуге көзделіп отыр (<http://qazaqtimes.com/>). Қазір кез келген сала компьютерлік техникасыз жұмыс жасамайды. Ақпараттық технология мен ғылыми инновациялық ресурстар практикаға көшіп, теориясы базасы қалыптасып болды. Білім беру жүйесіндегі адамдардың барлық іс-

әрекеті ғылым мен білімнің барлық саласына өзгеріс кіргізді, төңкеріс әкелді. Ол білімге деген сұраныстың артуынан және осы сұраныстарға жауап беретін жаңа құралдар мен технологиялардың пайда болуынан көрініс табады. Ол техникалық салаларда заттай қолмен ұстауға келетін объекті болғандықтан бірден етене таныс болып, алға дамушылық халықтың көз алдына келеді. Педагогиканың қолданыс аясы педагогтар болғандықтан көпшілік тереңірек түсініп, етене таныс болмаса да, алға даму керемет жүзеге асып келеді. Сондықтан болашақ бастауыш білім педагогтерінің интеллектуалды әлеуетін қалыптастыруда жасанды интеллекттің ең тиімді элементтерін қолданамыз.

Қазір оқытудың әртүрлі өзіндік бағыттары бар: дәстүрлі түрде қалыптасқан әдістермен оқытудан бастап, гимназия, лицей, дарындағы жүйе. Соңғы кездері оқытуда пайда болып көп қолдау тауып жүрген кембриджік оқыту модулі. Оның ерекшелігі бұл жүйелерде жасанды интеллектіні пайдалану ерте кезеңдерден қалыптасып үлгергендіктен, жалғасты толықтырулармен әрі қарай дамыту. Ал жоғарыдағыдай дәстүрлі оқу үдерісінде жасанды интеллекттің әрбір әдіс-тәсілдерін сынақтан өткізіп, сұрыптап, екшеп барып қолдану керек. Жасанды интеллекті арқылы балалардың интеллектуалды әлеуетін аша түсу, бастауыш білім оқушыларының қабілетін анықтау біз үшін үлкен жетістік болар еді. «Интеллекті деген – тұлғаның шығармашылық мүмкіндіктері мен ресурстарының кешенді сипаты» (Сартаева, 2019). Интеллектуалды қасиет адам бойында ерте кезден қалыптасатындықтан бастауыш білімге интеллектуалды әлеуетін орнықтырып қалыптастыру, адамның бүкіл өміріне азық болар қасиет. Ол үшін болашақ бастауыш білім педагогтерін кәсіби даярлау кезінде жасанды интеллект арқылы шығармашылық іс-әрекетте, білім алу кезінде өз бетінше ізденуге үйретуге, интеллектуалды мүмкіндіктерді тиімді пайдануға педагогтерді үйрету, соған бағыт сілтеу, нақты жол нұсқау. Бастауыш білім педагогтерінің интеллектуалды қасиетін қалыптастырудың ғылыми түсініктеріне:

- алгоритм құру сауаттылық;
- IT сауаттылығы;
- ақпараттық сауаттылық;
- қолданушылық және технологиялық сауаттылық;
- ақпараттық тәртіп пен өзін өзі басқарушылық;
- компьютерлік жауапкершілік пен қарым-қатынас;
- логикалық тапсырмаларды жүйелеу бірлігі;
- кез келген білім түрін бейнелеудегі (графикалау, моделдеу т.б.) іскерлігі;
- кәсіби өсудегі IT-ды қолдану дағдысы;
- тұлғалық өсудегі реттеушілік қабілеті жатады.

Осы құрамдас бөліктерден байқағандай педагогке керек ең негізгі ғылыми түсініктер топтастырылған, яғни тенхиканың тілін білу, оны өз деңгейінде меңгеріп, практика барысында өнімді пайдалану аса маңызды.

Ғалым Ж.Ы. Сардарова ғылыми зерттеуінде «бастауыш педагогтерін ақпараттандыру – бастауыш білім оқушыларын оқыту, тәрбиелеу, дамыту

және олардың ақпараттық сауыттылықтарын қалыптастыру мақсатында, сонымен қатар білімі үрдісті басқару мен педагогының кәсіби іс-әрекетін қамтамасыз ету құралы есебінде оқу үрдісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдануды түсінеміз» (Сардарова, 2014) деген пікір айтады. Осы ғылыми тұжырымды қолдай отырып бастауыш білім педагогтеріндегі кәсіби білімдерін жасанды интеллектінің элементтерін негізге алып сабаққа жоғары шығармашылықпен қолдануды ұсынамыз. Жасанды интеллекті бастауыш білім педагогтеріне білім берудің дәстүрден тыс жаңа бағыттарды ұсынуға, оны өз бетінше игеруге, интеллектуалдық әлеуетін өсіруге мүмкіндік береді. Осы пікірді ғалым Д.М. Жүсібәлиева одан ары жандандыра түсіп, болашақ бастауыш білім педагогтері өзінің кәсіби жауапкершілігін іске қосып барлық мүмкіндігін салуға IT арқылы жетілдіруді ұсынады.

А.М. Жұмабаева жасанды интеллектің ең пайдалы тұсы «білімді өз бетімен алу және ұсыну; ақпараттық коммуникациялық пәндік ортаның қызмет ету жағдайында оқу әрекеті режимін өз бетімен таңдау; оқытудың ұйымдастыру формалары мен әдістерін өз бетімен таңдау» (Жұмабаева, 2019) ақпараттандыру жағдайында сабақ өту формасын үйренушінің дамуы, интеллектуалдық әлеуеті қалыптасуы үшін зерттеу, өлшеу, моделдеумен етене таныс болуы тиіс дейді. Педагог ғалым А.Б. Медешова «оқытудың ақпараттық технологиясы дегеніміз – оқушылар мен педагогтердің педагогикалық-психологиялық іс-әрекеттерінің өзара әсерлері мен білім берудің мақсаттарына сәйкес меңгерілуге тиіс оқу материалдарының мазмұны берілген ақпараттық жүйені құрайтын ресурстар» (Медешова, 2014) дейді. Ғалым ақпараттық бағдарламалық жабдықтарды, білім беруде пайдалану мен оның методикасын көрсетеді.

Жасанды интеллекті сабақта қолдану барысында педагог үшін бірнеше жағымды және жағымсыз тұстарын саралай келе төмендегідей талдау жасаймыз. Жасанды интеллекті педагогтерге ең алдымен техникалық көмек ретінде, сабақты өткізу барысында көрнекіліктің ықшам, қолайлы түрі есебінде алып жүретіні бірінші десек, екіншіден бастауыш білім алушыларды тәртіп, тәрбие, мәдениет, білімге құштарлық, оқуға, ізденуге деген құлшыныс жағымды интеллектуалдық санасын өсіреді. Мектеп бағдарламасында әсіресе, бастауыш білім тағы тәртіп, тәрбие болмай сабақтың құрылысы қалыптаспайтынын ескерсек, жаңа технологиялар педагог үшін керемет алтернатива. Есте сақтау жасанды интеллектің ең пайдалы, орын ауыстыруға келмейтін бөлігі. Әр бір жазылған жоспарлы дүние сабақ барысында айтылады. Ал дәстүрлі оқытуда белгілі бір бөліктердің ұмыт болуы қалыпты процесс. Жасанды интеллектің осындай пайдасын көріп, оны нақты практика барысында педагогтер дұрыс пайдаланумен қоса оның жағымсыз тұстарын да әркез есте ұстаған жөн. Ең алдымен техниканың кез келген жерде ақаулары болатынын ескеруіміз керек. Техника педагог үшін көмекші құрал болса, техника жоқта педагог сол бос орынды толтырып жалғасты сабақты қызықты жүргізіп кету керек, ешқашан техникаға сенімді түрде иек артып, одан қол үзіп қалған жағдайда бөгеліп, тосылып, кідіріп қалуға болмайды. Жасанды интеллектің автоматтанған

құрылғысы оқушыда болатын кедергілергі есепке ала алмайды. Кез келген жағдайда техникаға толық сеніп кету қателікке әкеледі. Осы тұста ақпараттық күзiреттiлiктi басқарып отыру маңызды екенiн байқаймыз.

Жасанды интеллекттің көмегімен сабақты өткізудің бір мысалын келтірсек. Техника көмегімен сабаққа интеллектуалды ойындарды кірістіру, сабақты түсіндіру барысында баланың көңілін оқуға, үйренуге шоғырландыратын қызықты бағдарламалық көрнекіліктер дайындау, сергіту сәтінде жасанды интеллекттің бастамасымен физикалық жаттығулар жасау сапалы нәтиженің көрінісі. Оқушылардың жалпы беттік тест тапсыруы кезінде барлық оқушылардың қамтылғаны, кім қандай тестті шешіп жатқаны көрініп тұрады. Бұл педагогке өте қажетті көмекші құрал. Осы ерекшеліктерді негізге алып Н.С. Кожамкулова технологияны қолдана отырып сабақты өтуде бірнеше бағдарламаларды ұсынады. Олардың әрқайсының өзіндік ерекшелігі бар. Мысалы, «Quizizz» бағдарламасында тесті ойын түрінде өткізіп, ТЖБ мен БЖБ жұмысын бағдарлама көмегімен алуға болады.

Нәтиже мен талқылаулар. Жасанды интеллект термині алғаш пайда болып, ғылымның барлық саласына дендеп кіре бастаған кезде әр түрлі пікірлер айтылып, педагогика ғылымында екі түрлі көзқарас болды. Бірі Жасанды интеллект педагогтердің орнын басып кетсе қалай болады? Орын ауыстырушы қызмет етіп, мамандардың жұмыссыздығы пайда бола ма? Екінші жақтан, педагогтердің қызметін жеңілдетіп, көмекші құрал ретінде уақыт үнемдеуге көмекші деген пікірлер айтылды. Біздің ойымызша біржақты пікір айту қиын, себебі талқыланған екі пікірдің де өзіндік шындығы бар. Ал, дәл қазір біздің мақсатымыз жасанды интеллектінің көмегімен болашақ бастауыш білім педагогтерінің интеллектуалды әлеуетін өсіруге арналған арнайы әдістемелер құрастыру. Жасанды интеллект педагогтерге тек сабақ өтуге ғана емес, құжаттар дайындауға, электронды күнделіктер толтыруға да көмекші құрал ретінде пайдалануға болады. Бұл педагогке электронды көлемді материалдарды жадында сақтауға таптырмас альтернатива. Педагогтер тек бағдар беруші емес, балалардың шығармашылығын дамытып, шыңдауда негізгі адам. Жасанды интеллектті толық оқу процессінде пайдалану әлі де болса біздің тәжірибеміз қалыптаспады. Оның ең бірінші себебі, мектептердегі цифрлік құралдармен қамтамасыз ету толық қалыптаспай жатыр. Техника толықталғанда педагогтер тұтастай босайды немесе жұмысы жеңілдейді деуге келмейді. Себебі, техника педагогке сабақты қызықты өткізуге, әр түрлі түстермен көрнекілік көрсетуге, машиналық алгоритмдерді оқытуда, онлайн сабақтарда, геминификацияда көмекші құрал. Тағы ескеретін жайт жасанды интеллект бала түсінбеген тақырыпты екі-үш рет қайталау арқылы толық білім алуға, тақырыпты ұғынып, игеруге мүмкіндік тудырады. Әрине сабақ уақытың, білімтал оқушы санына байланысты болатындықтан бұдан педагог ештеңе түсіндірмейді деген ой тұмауы тиіс.

Әлемді жаулаған індет корона вирус оқу процесіне үлкен төңкеріс әкелгені сөзсіз. Бүкіл әлем алғаш рет онлайн оқу форматына ауысты. Осы

кезде Қазақстанда BilimLand, Daryn.Online, Оріқ, ZOOM және өзге онлайн оқу платформаларында оқу үдерісі жалғасты. Әрине мұның жақсы жақтары да, кемшіл тұстары да болды. Білім және ғылым министрлігі, Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің жаз бойғы дайындығына қарамастан, сабақ бастала салған алғашқы апталар ішінде кемшіліктер бірден көзге көрінді. Ең бастыларын тізбектесек:

- Оқудың алғашқы күні BilimLand онлайн платформалары қолданушылардың көптігінен қатып қалған немесе жұмыс жасамай қалған;

- Zoom арқылы оқу кезінде байланысқа бөгде адам қосылып, басқа бейнелерін көрсету қосылды.

Бұдан бөлек, оқушылар мен ата-аналардың аталған платформаларға қосыла алмау мәселесі де өзекті болып отыр. Оған негізгі екі себеп бар:

- интернет сапасының төмендігі;

- оқушының платформаны қолдана білмеуі

Бұл процесстер уақыт өте келе реттеліп, олқылықтар түзелді. Осы арқылы жаңа технологиялар қаншалықты өміріміздің бір бөлігі болғанын аңғарғандаймыз. Енді осы процесстерге жасанды интеллект элементтерін қосу қажеттілігі туындап отыр. Ең алғаш осы «SkyEng деген ағылшын оқу орталықтарында жасанды интеллект адаптивті, дербес оқытуды және сол уақытта тапсырмаларды тексеруді қамтамасыз етеді. Оқу тренажерлерінің көпшілігі жасанда интеллектпен жұмыс істейді» (Анаш, 2021). Бұл бағдарламалардың негізгі артықшылықтарына тоқталатын болсақ: 1) педагогтің қағазбастылық жұмыстарынан босап, шығармашылықпен айналысуға уақыты пайда болады, 2) жасанды интеллект көмегімен аналитикалық және статистикалық мәліметтерді автоматты түрде өзі жинайды. Бұл уақыт пен артық қағазбастылық секілді жұмыстан босатса, оның кемшіл тұсы хакерлік шабуылдар кесірінен құпия ақпараттардың жалпыға қолжетімді болып кетуінен қорқады. Одан басқа көп уақыт компьютермен жұмыс жасау педагогтерге физиологиялық зияны туралы айтады. Олар, көру органдарының нашарлауы, қимылсыз ұзақ уақыт отыру режимінде жұмыс жасаудың салдарынан аяқ-қолда қан айналымы дұрыс болмау, бел, арқаның құрысуы секілді ауырулардың алғашқы белгілерінің байқалуы.

Жасанды интеллекттің ең соңғы құрастырылған нұсқасы да педагогдерді алмастыра алмайды, бірақ педагогтердің интеллектуалдық әлеуетін өсіруге, оқу процессін жеңілдетуге көмегін тигізеді. Өкініштісі Қазақстанда жасанды интеллектті толғымен пайдаланып, жасанды интеллектіні жүз пайыз түсініп жұмыс жасап жатқан мамандар өте аз. Алдағы уақытта жасанды интеллект педагогтің көмекші құралы болуы тиіс. Әу баста барлық техника құралдары шыққанда уақыт өте келе ол біздің тұрмыстағы қажетті құралға айналарын білсекте, тез жүзеге асатынын білмедік. Бұлда сол сияты уақыттың еншісіндегі дүние. Бастысы жасанды интеллект бастауыш білім педагогтерін ауыстырушы емес, тек кейбір пайдалы элементтерін алу арқылы интеллектілік, білім сапалық, уақыт үнемдік тұстарын қажетімізге жаратуымыз керек. Осы арқылы

тек педагогтерде емес, оқушылардың да интеллектуалдық қасиетін, тұлғалық болмысын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Ал, оқу барысында тест талдаулар, сабақ барысындағы әр түрлі жағдаяттарда оң нәтиже береді.

Педагогтердің жұмысы сабақ беру мен сабақтан кейінгі құжат толтыру, тексеру жұмыстары ғана емес, алдын ала жоспар бойынша өтетін сабақтардың дайындығына да ерекше назар аударады. Бұрын техника дамымаған кезде әр сабақтың көрнекілігі әр түрлі кескін қағаздар, қима қағаздар, плакат және т.б. ыңғайсыз құралдар болатын. Оны қолмен жазып дайындау, әр тақырыпқа қарай әкеліп, әкету қолайсыздықтар тудыратын әрі педагогтың көп уақытын ысырап ететін. Техника осы «әурешіліктің» орнын толтырды. Бір ноутбукта бүкіл сабақ көрнекілігімен, әр түрлі бағдарламаларымен сақталады. Бұл да жаңа заманның жетістігі, педагогтарға арналған игілік.

Жасанды интеллекті педагогтың интеллектуалды қасиетін дамытуға арналған кез келген білім жетілдіру курстары қазір қолжетімді. Тіпті онлайн оқуға да болады. Сол арқылы оқушыны қызықтыратын сабақтың тәжірибесін өзге педагогтармен бөлісуге арналған мүмкіндіктер бар. Көбірек электронды түрде жұмыс жасаған педагог виртуалды кеңістіктегі қабілеті артып, кез келген мәселені шешуге өзі қауқарлы болады. Қазір техниканың қарқынды дамуы ескі сабақ дағдыларын тез ескіртіп, оқушыны тез жалықтыруы мүмкін. Сондықтан педагогтың ізденісі, техникалық та, мамандық біліктілігін асырып отыруды талап етеді. Сондай-ақ педагог тек ғана техникалық жаңалықтарды меңгерумен шектелмей нақты сабағына қатысты соңғы жаңалықтарды өздігінен біліп, оны жылдам игеріп оқушыларға дер кезінде жеткізіп отыруы қажет. Жасанды интеллектіні жандандырудың, оны кең ауқымда пайдаланудың негізгі бір тетігі осы болып табылады. Кез келген дамыған елдердегі ғалымдардың жасанды интеллекті туралы пікірін қарасақ педагогтың интеллектуалдық қабілетін арттырып, жұмысын жеңілдеткенмен ешқашан орын ауыстырушысы бола алмайды. Сондықтан, жасанды интеллект оқытушыны ауыстыруы мүмкін деген пікірге жол жоқ деп ойлаймыз. Амандип Джил жасанды интеллекті туралы «Жасанды интеллекті педагогті дамытуға бағытталу жағынан таптырмас көмекші құрал» дейді. Жоғарыда біз оның пайдасы мен артықшылықтары туралы сондай-ақ кемшіліктері жайында айтып өттік. Енді ойымызды тізбелеп артықшылығы мен кемшіл тұстарын қортындыласақ.

1. Жасанды интеллект артықшылығы;
2. Адамның ақыл-ойын арттыруға қабілеті;
3. Жасанда интеллектің жады бірнеше адамнан артық болуы;
4. Көп ақпаратты тез әрі сапалы сақтап, өңдеп беруі;
5. Педагогтің білімін жетілдіруде қолжетімді болуы;
6. Көрнекілік ретінде әсері;
7. Қорытынды бақылау, тест жұмыстарын қызықты, оқушы қалауындай орындай алуы;
8. Онлайн тест кезінде прокторинг жүйесінің тиімділігі;
9. Ойын индустриясын ұйымдастыруда пайдасы;

10. ЖИ ғылымның барлық саласында маманға көмектесуі.

Жасанды интеллектінің кемшіліктері:

1. Жасанды интеллектінің толық қалыптаспауы;
2. Сапалы ақпараттарды өңдеп алу қабілетінің әлі толық жетілмеуі;
3. Жасанды интеллект жүйесін әркез басқарып отыру яғни автоматты басқару жүйесі қосылмағандығы;
4. Интернет желісіне тәуелділік;
5. Көру қабілеті, қимыл-тірек мүшелері қозғалыссыз отырып жұмыс жасауы;
6. Құпия ақпараттардың толық қауіпсіз болмауы.

Қорытынды. Жасанды интеллект кез келген салада, күнделікті өмірде қолданыста. Қарапайым Face ID қызметі, телефондағы түрлі қосымшалар, бағдарламалар, ақылды үйлер, дауыс тану қызметтердің бәрін айтуға болады. Педагогикада да ұзақ уақыттан бері оқыту жүйесіне еніп, оқушының да, педагогтің де көмекші құралына айналды. Педагогтердің интеллектуалды әлеуетін асыруда жасанды интеллект тікелей әсер етуші фактор. Ол бастауыш білім педагогын ауыстыратын құрал ретінде емес, керісінше өзіне көмекші ретінде пайдасы зор екенін ескергеніміз дұрыс.

Қорыта келгенде, жасанды интеллекттің бүгінде зияны мен кемшілігінен гөрі артықшылығы, пайдасы көп болып тұр. Ғылым дамуы адам өмірін жеңілдетуге, сапалы өмір сүруге бағытталған. Педагогтер үшін де ең тиімді тұстарын алған дұрыс деген тұжырым айтамыз. Интеллектуалды әлеует адамда ерте бастауыш білім кезінен қалыптаса бастайтын қасиет болса, оны толық игерген педагог тұлға қалыптастыруда дұрыс бағытта болады.

Қазақстанда жасанды интеллектіні оқу жүйесінде тұтастай жалпыластырудың өзіндік кедергілері де бар. Ең басты себеп техникалық мүмкіндіктің аздығы, педагогтердің техникалық білім білігінің төмендігі. Міне осы түйіндерді де алдағы уақыттарда жедел шешу керек. Сонда ғана дамыған, өркениетті елдердің санатында жасанды интеллектіні бастауыш білім оқушыларының қабілетін арттыру мақсатында өнімді әрі ұтымды пайдалана аламыз.

Жасанды интеллектіге ие роботтарды да адам орнына жұмыс жасаушы, адамдарды жұмыссыздыққа әкелетін қауіп ретінде емес, педагогке көмекші, шығармашылық қабілетін асыруға берілген мүмкіндік десек дұрыс болар. Болашақта тіпті, жасанды суперинтеллект алгоритмдер де ойлап табылуы мүмкін деген болжамдар жасалуда. Ал, қазірге әлемде 3,5 мыңнан астам компаниялар жасанды интеллектінің қызметіне сүйеніп, дамытуға күш салуда.

Information about the authors:

Turalbayeva A.T. – Phd, senior lecturer. Abai kazakh national Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, <https://orcid.org/0000-0002-7147-9528>;

Mambetalieva A.K. – Phd student. Abai kazakh national Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, <https://orcid.org/0000-0002-7749-8439>.

ӘДЕБИЕТТЕР:

- Сейталиев Қ. Педагогиканың жалпы негіздері. Алматы: Білім, 2012. – 360 б.
- Платон. Диалоги. Серия «Философское наследие». – Мәскеу: Мысль, 1986. – 605
- Жұмабаев М. М. Жұмабаев шығармалары. Алматы: Жазушы, 2013, – 375 б.
<https://qazaqtimes.com/article/85732>
- Сартаева Н.Т. Ақпараттық технологиялар негізінде бастауыш білім оқушыларының зерттеулік іс-әрекет мотивациясын қалыптастыру. филос.док (PhD) дис. Алматы, –2019.
- Сардарова Ы. Білім беруді жаңарту жағдайында бастауыш мектепті ақпараттандырудың тұжырымдамалық негізі. Орал: БҚМУ, – 2014 ж.
- Жұмабаева А.М. Қазақ тілін оқыту әдістемесі. Оқу құралы. - Қарағанды, «Medet Group». – 2019.
- Медешова А.Б. Информатиканы оқыту теориясы мен әдістемесі. Орал: БҚМУ. – 2014.
- Дәнеш Р. Егемен Қазақстан. // Республикалық газеті, 2021, №131. – 16.
<https://www.enterpriseedges.com/importance-artificial-intelligence>

REFERENCES:

- Danesh R. Sovereign Kazakhstan. // Republican newspaper, 2021, , №131. – 1 s.
<https://qazaqtimes.com/article/85732>
<https://www.enterpriseedges.com/importance-artificial-intelligence>
- Medeshova A. B. Theory and methodology of teaching computer science. Oral: WKSU. – 2014.
- Sardarova Y. The fundamental basis for the informatization of Primary School in the context of updating Education. Oral: WKSU. – 2014.
- Sartaeva N.T. Formation of motivation for research activities of Primary School students on the basis of Information Technology. Philos.Doc (PhD) dis. Almaty, -2019.
- Seitaliev Q. General foundations of pedagogy. Almaty: Bilim, 2012. – 360 s.
- Zhumabaev M. The works of M. Zhumabayev. Almaty: Zhasushy, 2013, - 375 P
- Zhumabaeva A.M. Methods of teaching the Kazakh language. Training manual. – Karaganda, «Medet Group». – 2019.

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

- Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова**
КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯЛАР - ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН
БАҚЫЛАУ МЕН БАҒАЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ.....5
- Г. Ақан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ШЕТ ТІЛДІ ОҚЫТУ АРҚЫЛЫ
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНДА ІЗГІЛІК ҚАСИЕТТЕРІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....23
- Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байғутова**
ҚАРАХАН ДӘУІРІ ӘДЕБИЕТІН ЖЕКЕ ПӘН РЕТІНДЕ ОҚЫТУ.....37
- А.М. Елубай**
КОНЦЕПТУАЛДЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕ: ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК
ТІЛДЕРІНДЕГІ ӘЙЕЛГЕ ҚАТЫСТЫ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕР.....45
- Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова**
ОРЫС ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ШЕТ ТІЛІ РЕТІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ
БЕЛСЕНДІ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ.....61
- Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева,
А.Б. Сикимбаева**
ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ӨЗДІК ОҚУ ІС-ӘРЕКЕТІН
БАСҚАРУҒА БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ДАЯРЛЫҒЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....72
- С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева,
Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Қурманалинова**
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІ
РЕТІНДЕ.....87
- Ж. Изтаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Касымбекова**
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ НӨЛДІК ФОРМАНЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....98
- А.Б. Керімбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова**
ЖАСАНДЫ НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІЛЕРДЕ ДЕРЕКТЕРДІ ӨҢДЕУДІҢ
ТӘЖІРИБЕЛІК БАҒЫТТАРЫ.....111

Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы
ӘДЕБИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ
НЕГІЗДЕРІ.....120

Э.Қ. Қуандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова
ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚУЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ.....130

Г.Т. Курбанкулова, Ә.С. Стамбекова
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ҰЛТТЫҚ
ҚҰНДЫЛЫҚТАР БАҒДАРЫН ДАМУЫ МҮМКІНДІКТЕРІ.....141

А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУЫНЫҢ МАҢЫЗЫ.....155

М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ҚАШЫҚТЫҚТАН
ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІ БАР БІЛІМ БЕРУ
ПЛАТФОРМАЛАРЫ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН
АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ.....166

**Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А.Туреханова,
С. Рахимжанова**
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ-ТАНЫМДЫҚ ТӘСІЛДЕР БОЛАШАҚ АҒЫЛШЫН
ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВО-ӘДІСТЕМЕЛІК РЕФЛЕКЦИЯСЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ.....175

Б. Хасен, Ж. Жұмабаева
БАСТАУЫШ СЫНЫПҚА АРНАЛҒАН «МУЗЫКА» ОҚУЛЫҚТАРЫ
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ПСИХОЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТҮРҒЫДАН
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЖАС ЕРЕКШЕЛІГІНЕ СӘЙКЕСТІГІ.....189

**А.К. Шашаев, А.А. Мақсұтова, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова,
М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева**
ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ АҒARTУШЫЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТІ.....200

ЭКОНОМИКА

Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Мотгаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева
ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША МЕДИЦИНАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТТЕР НАРЫҒЫН ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....215

Л.О. Абылкасимова ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ.....	229
Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева, Ш.Т. Нургалиева АҚТӨБЕ Өңірінде мал шаруашылығында кластерлік басқаруды дамыту.....	242
Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова, А.Р. Калымбетова ҚАЗАҚСТАНДА КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ.....	256
А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ТУРИСТІК НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЯТЫНА ТАЛДАУ.....	271
С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова, А.М. Сапаргали ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҒЫЛЫМНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАҒА ӘСЕРІН ТАЛДАУ.....	282
А.О. Жағыпарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова, Г.Б.Алина COVID 19-ДАҒДАРЫСЫ КЕЗІНДЕГІ САЛЫҚТЫҚ ӘКІМШІЛЕНДІРУДІҢ ТИІМДІЛІГІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ.....	298
З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева, А.Ж. Зейнуллина ӘЛЕУМЕТТІК ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА ТАЛДАУ.....	308
А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева, Е.А. Богданова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН ДАМУ.....	322
Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР ЕСЕБІ МЕН ТАЛДАУДЫ ДАМУДАҒЫ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	339

М.З. Қажыкен, З.Т. Сатпаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰТЫНУ СЕБЕТІНЕ ТАЛДАУ.....	359
Д.О. Қалдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРАРЛЫҚ САЛАСЫНА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Сәдуақасова, Б.С. Қорабаев САЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІНЕ ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯНЫҢ БИЗНЕС-МОДЕЛЬДЕРІНІҢ ӘСЕРІ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Қуантқан, Т.В. Діба ҚОНАҚҮЙ ҰЙЫМДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫН МОДЕЛДЕРДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ТӘСІЛДЕРІ.....	401
Ә.Ж. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Қалиақпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ЕЛДІҢ АЗЫҚ-ТҮЛІК ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ БОЛАШАҒЫ РЕТІНДЕ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмағанбетов АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЕҢБЕК РЕСУРСТАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....	425

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ - СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА КОНТРОЛЯ И ОЦЕНКИ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧАЩИХСЯ.....	5
Г. Акан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова ФОРМИРОВАНИЕ ДОБРОВОДЕТЕЛЬНЫХ ХАРАКТЕРОВ У СТУДЕНТОВ ПУТЕМ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ.....	23
Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байгутова ПРЕПОДАВАНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ КАРАХАНСКОЙ ЭПОХИ КАК ОТДЕЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ.....	37
А.М. Елубай КОНЦЕПТУАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ: ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ О ЖЕНЩИНЕ НА КАЗАХСКОМ И ТУРЕЦКОМ ЯЗЫКАХ.....	45
Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО.....	61
Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева, А.Б. Сикимбаева ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К УПРАВЛЕНИЮ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ СТАРШЕКЛАССНИКОВ.....	72
С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева, Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Курманалинова ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК НОВАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПРАКТИКА.....	87
Ж. Изгаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Касымбекова ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ НУЛЕВОЙ ФОРМЫ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА.....	98

А.Б. Керимбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова ПРАКТИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ В ИСКУССТВЕННЫХ НЕЙРОННЫХ СЕТЯХ.....	111
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы ОСНОВЫ ЛИТЕРАТУРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ.....	120
Э.К. Куандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ГЕОГРАФИИ.....	130
Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЦЕННОСТНОЙ ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	141
А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ.....	155
М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПЛАТФОРМА С ЭЛЕМЕНТАМИ ДИСТАНЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ КАЗАХСТАНА: ВОЗМОЖНОСТИ И ПРЕИМУЩЕСТВА.....	166
Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А. Туреханова, С. Рахимжанова КРЕАТИВНО-КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД КАК МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОЙ РЕФЛЕКСИИ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	175
Б. Хасен, Ж. Жумабаева ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СООТВЕТСТВИЯ УЧЕБНИКОВ ПО ПРЕДМЕТУ «МУЗЫКА» ДЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ВОЗРАСТНЫМ ОСОБЕННОСТЯМ УЧАЩИХСЯ.....	189
А.К. Шашаев, А.А. МаксUTOва, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова, М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева ПРОСВЕТИТЕЛЬСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ.....	200

ЭКОНОМИКА

- Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Моттаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВИЗАЦИИ РЫНКА МЕДИЦИНСКИХ
УСЛУГ ПО ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....215
- Л.О. Абылкасимова**
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ.....229
- Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева,
Ш.Т. Нурғалиева**
РАЗВИТИЕ КЛАСТЕРНОГО УПРАВЛЕНИЯ В ЖИВОТНОВОДСТВЕ
АКТЮБИНСКОГО РЕГИОНА.....242
- Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова,
А.Р. Калымбетова**
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....256
- А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова**
АНАЛИЗ КОНЪЮНКТУРЫ ВНУТРЕННЕГО ТУРИСТСКОГО РЫНКА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....271
- С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова,
А.М. Сапарғали**
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАУКИ В КАЗАХСТАНЕ
И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА НАЦИОНАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ.....282
- А.О. Жагышарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова,
Г.Б. Алина**
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВОГО
АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ПЕРИОД КРИЗИСА COVID.....298
- З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева,
А.Ж. Зейнуллина**
УЧЕТ СОЦИАЛЬНЫХ ИЗДЕРЖЕК И ИХ АНАЛИЗ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.....308
- А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева,
Е.А. Богданова**
РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОСТИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....322

Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ФОРМИРОВАНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В РАЗВИТИИ УЧЕТА И АНАЛИЗА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ.....	339
М.З. Кажыкен, З.Т. Сатпаева АНАЛИЗ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КОРЗИНЫ В КАЗАХСТАНЕ.....	359
Д.О. Калдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В АГРАРНУЮ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Садуакасова, Б.С. Корабаев ВЛИЯНИЕ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА НАЛОГОВЫЕ РИСКИ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Куанткан, Т.В. Диба МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К МОДЕЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ГОСТИНИЧНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	401
А.Д. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Калиакпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЗЕЛЁНАЯ» ЭКОНОМИКА И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕСУРСОВ КАК ПЕРСПЕКТИВА ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмаганбетов ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ.....	425

CONTENTS
PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, G. Kochanova CASE TECHNOLOGIES AS A MODERN FORM OF MONITORING AND EVALUATION OF PUPILS ACADEMIC ACHIEVEMENTS.....	5
G. Akhan, S. Rakhimzhanova, S. Serikova FORMATION OF VIRTUE CHARACTERS IN STUDENTS THROUGH TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
D. Aitenova, A. Mynbaeva, D. Baigutova TEACHING THE LITERATURE OF THE KARAKHAN ERA AS A SEPARATE DISCIPLINE.....	37
A.M. Elubay CONCEPTUAL EDUCATION AND UPBRINGING: PROVERBS AND SAYINGS ABOUT A WOMAN IN KAZAKH AND TURKISH.....	45
F. Yerzhanova, Zh. Ibrayeva, S. Serikova THE USE OF ACTIVE FORMS AND TEACHING METHODS AT THE LESSONS OF THE RUSSIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE.....	61
D.B. Yeshenkulova, S.E. Manabaeva, G.A. Omarova, G.B. Maulenberdieva, A.B. Sikimbayeva FORMATION OF THE READINESS OF FUTURE TEACHERS TO MANAGE INDEPENDENT LEARNING ACTIVITIES OF MAJOR GRADE STUDENTS.....	72
S.E. Zhilgeldinov, N.B. Shamuratova, A.K. Kenzhebayeva, N.K. Tulemisova, B.K. Suleimenova, R.B. Kurmanalinova DISTANCE LEARNING AS A NEW EDUCATIONAL PRACTICE.....	87
Zh. Iztayeva, Z.Smailova, G. Baussariyeva, S. Tleubay, A. Kassymbekova EFFICIENCY OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING THE ZERO FORM IN THE KAZAKH LANGUAGE.....	98
A. Kerimberdina, A. Sadvakassova, N. Nauryzova EXPERIMENTAL AREAS OF DATA PROCESSING IN ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS.....	111

ZH.B. Kdyralieva, G.S. Baltabayeva, İsmet Çetin, ZH. Erakhmetova
FUNDAMENTALS OF LITERARY PEDAGOGICAL TECHNOLOGY.....120

E.K. Kuandykova, Sh.Sh. Karbaeva, A.K. Ziyavdinova
METHODOLOGY FOR STUDYING GEOGRAPHY.....130

G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova
OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF NATIONAL VALUE
ORIENTATION OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....141

A.K. Mambetalieva, A.T. Turalbayeva
THE IMPORTANCE OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE ELEMENTS
BY FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....155

M.E. Rakhmetov, A.K. Sadvakassova
EDUCATIONAL PLATFORM WITH ELEMENTS OF DISTANCE LEARNING
TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
OF KAZAKHSTAN: FEATURES AND BENEFITS.....166

**B. Sansyzbayeva, Zh. Bissenbayeva, N. Ashimova, A. Turekhanova,
S. Rakhimzhanova**
CREATIVE-COGNITIVE APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS
FOR THE FORMATION OF LINGUISTIC AND METHODOLOGICAL
REFLECTION IN FUTURE TEACHERS OF THE ENGLISH
LANGUAGE.....175

B. Hasen, Zh. Zhumabayeva
CORRESPONDENCE OF "MUSIC" TEXTBOOKS FOR PRIMARY SCHOOL
TO STUDENTS' AGE CHARACTERISTICS FROM A PSYCHOLINGUISTIC
POINT OF VIEW.....189

**A.K. Shashaev, A.A. Maksutova, R.Zh. Mirzabekova, G.S. Makharova,
M. Bakhytkyzy, G.K. Shashayeva**
EDUCATIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF THE KAZAKH
INTELLIGENTSIA.....200

EKONOMICS

Zh.S. Abdrakhmanova, A.B. Mottayeva, A.S. Bukhatova, S.S. Urgusheva
EFFICIENCY OF DIGITALIZATION OF THE MEDICAL SERVICES
MARKET IN THE EAST KAZAKHSTAN REGION.....215

L. Abylkassimova
KEY TRENDS AND PROSPECTS OF ECOLOGICAL TOURISM
DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....229

G.I. Akhmetova, Z.O. Imanbaeva, Zh.K. Bashieva, B.B. Duysenbayeva, Sh.T. Nurgalieva DEVELOPMENT OF CLUSTER MANAGEMENT IN ANIMAL HUSBANDRY IN AKTOBE REGION.....	242
G.J. Baybosynova, B.O. Kazybayev, A.A. Adeshova, S.A. Abildakhanova, A.R. Kalymbetova THEORY AND PRACTICE OF CORPORATE GOVERNANCE STRATEGY IMPLEMENTATION IN KAZAKHSTAN.....	256
A. Berdibekova, L.M. Mutalieva, L.M. Shayakhmetova ANALYSIS OF THE CONJUNCTURE OF THE DOMESTIC TOURIST MARKET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	271
S.T. Doshmanova, B.M. Taskarina, M.A. Tleubergenova, B.Zh. Bolatova, A.M. Sapargali ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF SCIENCE IN KAZAKHSTAN AND ITS IMPACT ON THE NATIONAL ECONOMY.....	282
A.O. Zhagyparova, Zh.U. Tulegenova, D.M. Mukhiyayeva, G.K. Bekbusinova, G. Alina ANALYSIS AND EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF TAX ADMINISTRATION DURING THE CRISIS COVID.....	298
Z.O. Imanbayeva, K. Satymbekova, B. Satenov, Z. Bigeldiyeva, A. Zeinullina ACCOUNTING FOR SOCIAL COSTS AND THEIR ANALYSIS IN THE CONDITIONS OF STATE DEVELOPMENT.....	308
A. Kadyrova, N. Davletbayeva, Z. Babazhanova, M. Tolysbayeva, Y. Bogdanova DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF THE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	322
B.S. Korabaev, G.D. Amanova, G.Zh. Zhumabekova, A.I. Yesturliyeva, G.K. Isina FORMATION OF NEW INFORMATION ECONOMIC SYSTEMS IN THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL COST ACCOUNTING AND ANALYSIS.....	339
M. Kazhyken, Z. Satpayeva THE ANALYSIS OF THE CONSUMER BASKET IN KAZAKHSTAN.....	359

D.O. Kaldybaeva, B.K. Isaeva, L.M. Shayakhmetova

THE MAIN DIRECTIONS OF ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....374

S.D. Mambetova, G.D. Amanova, K.Zh. Saduakassova, B.S. Korabaev

THE IMPACT OF E-COMMERCE BUSINESS MODELS ON TAX RISKS.....389

M. Moldazhanov, M. Bayandin, Z. Arynova, B. Kuantkan, T. Diba

METHODOLOGICAL APPROACHES TO MODELING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HOTEL ORGANIZATIONS.....401

A.D. Saparbayev, Y.E. Gridneva, G.Sh. Kaliakparova, K.Sh. Syzdykova, K.S. Alpysbayev

“GREEN” ECONOMY AND RATIONAL USE OF RESOURCES AS A PROSPECT FOR FOOD SECURITY OF THE COUNTRY.....411

R. Sartova, Z. Babazhanova, M. Zholayeva, M. Tolysbayeva, A. Tasmaganbetov

EFFICIENCY OF LABOR RESOURCES IN AGRICULTURE.....425

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.12.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 6.